

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Okresního soudu
Plzeň-město

ke sp. zn. 10 T 19/2022

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněného

J. J., nar. ***, trvale bytem ***,

dovolání

proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 10. 2022 sp. zn. 6 To 161/2022, kterým bylo podle § 256 trestního řádu zamítnuto odvolání státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství Plzeň-město proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-město ze dne 8. 7. 2022 sp. zn. 10 T 19/2022, jímž byl obviněný podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn obžaloby, a to v tom rozsahu, v jakém jím bylo toto odvolání zamítnuto ve vztahu k dílčím útokům pod body b) a c) rozsudku soudu prvního stupně,

a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu s odkazem na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, neboť napadeným usnesením bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. b) trestního řádu, přestože v řízení mu předcházejícím rozsudek soudu prvního stupně spočíval na nesprávném právním posouzení skutku.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 8. 7. 2022 sp. zn. 10 T 19/2022 byl obviněný J. J. podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn obžaloby státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství Plzeň-město pro skutky, v nichž byl spatřován pokračující zločin šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 1, 4 písm. a) trestního zákoníku. Tohoto zločinu se měl obviněný podle podané obžaloby dopustit tím, že

*„v přesně nezjištěné době nejméně v období od 3. února 2021 do 18. února 2021 ze svého trvalého bydliště ul. J. ***, N. S. ze svého notebooku veřejně prostřednictvím sociální sítě facebook ke zveřejněným příspěvkům na oficiálních, veřejně dostupných facebookových stránkách Fakultní nemocnice P.:*

a) s názvem: "Co vás zajímalo? očkování" ze dne 03. 02. 2021, napsal pod uživatelským jménem "J. J." komentář: "Jak je ta depopulizační vakcína nastavená, jsou to ty dva roky? Kdy potom každý zemře?", přičemž zveřejněný článek sdílelo 5 uživatelů,

b) s názvem: "Umírají mladší lidé a my s tím nemůžeme nic dělat, říká šéf KARIM o covidu - iDnes.cz" ze dne 11. 02. 2021, napsal pod uživatelským jménem "J. J." komentář: "Já si myslím, že je schválně nějak zabijíte, aby jste měli čísla. Určitě jim dáte něco do pití nebo nějaký jed místo léků", přičemž zveřejněný článek sdílelo 148 uživatelů,

c) s názvem: "Dítě s příznaky onemocnění Covid-19" ze dne 18. 02. 2021 napsal pod uživatelským jménem "J. J." komentář ve znění: "Myslím, že jste tomu dítěti vetřeli na sliznici nějakou chemikálii, aby onemocnělo a vy jste to mohli dát na facebook", přičemž zveřejněný článek sdílelo 419 uživatelů,

uvedené komentáře uživatele "J. J." byly do doby blokace administrátorem facebookových stránek Fakultní nemocnice P. veřejně dostupné pro všechny návštěvníky oficiálních facebookových stránek "Fakultní nemocnice P. – oficiální stránky" náležící spol. Fakultní nemocnice P., IČ: ***, se sídlem ***, které měly ke dni 12.10.2021 počet 12 931 uživatelů sledujících tento facebook, tedy komentáře tak mohly způsobit nebezpečí vážného znepokojení části obyvatelstva, neboť výše uvedeného jednání se dopustil za situace, kdy byl na území České republiky usnesením vlády České republiky č. 957 ze dne 30. září 2020 (publikováno ve Sbírce zákonů pod č. 391/2020 Sb., částka 158/2020) v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, vyhlášen pro celé území České republiky nouzový stav na dobu od 00:00 hodin dne 5. října 2020 na dobu 30 dnů, z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru /označovaný jako SARS CoV-2/ na území České republiky, způsobující nemoc COVID-19, který byl opakovaně prodloužen, naposledy usnesením vlády České republiky č. 55 ze dne 22. ledna 2021 (publikováno ve Sbírce zákonů pod č. 21/2021 Sb., částka 11/2021) v souladu s čl. 6 odst. 2 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, do 14. února 2021, a Usnesením vlády České republiky ze dne 14. 02. 2021 č. 125 (publikováno ve Sbírce zákonů pod č. 62/2021 Sb., částka 28/2021) v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, vyhlášen pro celé území České republiky nouzový stav na dobu od 00:00 hodin dne 15. února 2021 na dobu 14 dnů, z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru /označovaný jako SARS CoV-2/ na území České republiky, způsobující nemoc COVID-19, tedy v době extrémně škodlivého stavu, kdy je potřeba směřovat veškeré lidské zdroje právě a toliko k odstranění tohoto extrémně škodlivého stavu."

2. Proti tomuto rozsudku podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství Plzeň-město (dále též jen „státní zástupkyně“) odvolání v neprospěch obviněného. O takto podaném odvolání státní zástupkyně rozhodl Krajský soud v Plzni nyní napadeným usnesením ze dne 5. 10. 2022 sp. zn. 6 To 161/2022 tak, že je jako nedůvodné zamítl podle § 256 trestního řádu.

3. Odvolací Krajský soud v Plzni se ve vztahu ke skutku pod bodem a) obžaloby ztotožnil s hodnocením soudu nalézacího v tom směru, že nejde o šíření poplašné zprávy, neboť obviněný svým komentářem nepřímou vyjadřuje svůj názor na otázku vakcinace, a přitom zpochybňuje její nutnost, a dále poznamenal, že příspěvek sdílelo pouze pět uživatelů sociální sítě. V případě komentářů citovaných pod body b) a c) obžaloby má odvolací soud za to, že obviněný velmi kategoricky obviňuje fakultní nemocnici (potažmo její lékaře a zaměstnance), ovšem jeho příspěvky nelze považovat za adresné tak, aby mohlo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění. Nepochybně se však jednalo o nepravdivé zprávy, které byly způsobily vyvolat obavu z ohrožení života, zdraví, majetku, základních práv a svobod

alespoň u části obyvatelstva nějakého místa. Nicméně tento ohrožovací účinek dle názoru odvolacího soudu v intenzitě předpokládané skutkovou podstatou trestného činu šíření poplašné zprávy nenastal, neboť šířená poplašná zpráva nestihla nebezpečí vážného znepokojení alespoň u části místního obyvatelstva způsobit. Poplašný komentář pod bodem b) obžaloby záhy po jeho zveřejnění totiž smazala dotčená fakultní nemocnice a ve vztahu k příspěvku pod bodem c) obžaloby tak učinil sám obviněný. Za takového stavu údajně chybějícího účinku podle § 357 odst. 1 trestního zákoníku uzavřel soud odvolací, že jednání pod body b) a c) obžaloby dospělo toliko do stadia pokusu tohoto trestného činu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku. V této souvislosti odvolací soud posuzoval rovněž otázku případného zániku trestní odpovědnosti obviněného za podmínek § 21 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, který dílčím smazáním svých příspěvků sice dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k dokonání trestného činu, avšak na straně druhé nebylo možno konstatovat, že by odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem.

4. Ve vztahu k jednání směřujícímu k naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 357 odst. 4 písm. a) trestního zákoníku se odvolací soud zabýval možností aplikace nepřímé novely trestního zákoníku provedené § 14 zákona č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „pandemický zákon“), jenž vymezuje použití trestních předpisů během *stavu pandemické pohotovosti*. Odvolací soud tak dospěl k závěru, že v době spáchání činu naplňovalo jednání obviněného znaky pokračujícího pokusu zločinu šíření poplašné zprávy podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku k § 357 odst. 1, 4 písm. a) trestního zákoníku. Na straně druhé však měl za to, že v době projednávání věci před soudem je ve smyslu § 2 odst. 1 trestního zákoníku třeba aplikovat uvedené ustanovení pandemického zákona jakožto příznivější právní úpravu. Z tohoto důvodu bylo podle odvolacího soudu namíste jednání obviněného kvalifikovat pouze jako pokus přečinu šíření poplašné zprávy v jeho základní skutkové podstatě.

5. S odkazem na nízkou intenzitu dosaženého nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva dotčeného místa, dále na dosavadní soudní bezúhonnost obviněného a na jeho e-mailovou omluvu Fakultní nemocnici v P. spatřoval soud odvolací v jeho jednání nižší míru společenské škodlivosti ve smyslu stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2012. Proto odvolací soud považoval za splněné podmínky aplikace zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 trestního zákoníku s tím, že jednání obviněného nelze posoudit ani jako přestupek ve smyslu zákona č. 261/2016 Sb. Na podkladě těchto úvah potvrdil zprošťující výrok nalézacího soudu podle § 226 písm. b) trestního řádu.

6. S uvedenými právními závěry odvolacího soudu se však nelze ztotožnit.

7. V první řadě je možno akceptovat způsob, jakým soudy nahlížely na jednání obviněného pod bodem a) obžaloby, kterého se dopustil komentářem projeveným ve formě dotazů (v podstatě pouze řečnického charakteru), a tedy nikoliv tvrzením nepravdivých informací ve smyslu dostupného výkladu pojmu „poplašná zpráva“. V tomto rozsahu tak toto dovolání napadené usnesení odvolacího soudu ve vztahu k tomuto dílčímu útoku nezpochybňuje.

8. Na straně druhé se nelze přiklonit k názoru odvolacího soudu, že skutky ad b) a c) obžaloby sice lze spojovat s naplněním znaku „poplašná zpráva“, nicméně že poplašné zprávy šířené obviněným nezpůsobily předvídaný ohrožovací účinek

podle § 357 odst. 1 trestního zákoníku. Na vzbuzení nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva určitého místa totiž naopak lze usuzovat, neboť v těchto případech nepravdivé komentáře obviněného před jejich smazáním sdílelo u skutku ad b) 148 uživatelů a u skutku ad c) dokonce 419 uživatelů. Na smazání uvedených zpráv tedy nelze nahlížet jinak než jako na zamezení dalšího zvýšení již nastalého ohrožovacího účinku takto šířených poplašných zpráv. Samotné smazání zpráv tak nemá vliv na to, že žalovaný ohrožovací delikt již byl uveřejněním těchto zpráv dokonán. K tomu lze odkázat na komentář k § 21 trestního zákoníku,¹ podle něhož pokus zásadně není možný zpravidla u tzv. verbálních trestných činů, které jsou spáchány pouhým slovním projevem. O tom v případě žalovaného trestného činu šíření poplašné zprávy ostatně svědčí již sama konstrukce objektivní stránky skutkové podstaty, podle níž není zapotřebí, aby ke znepokojení části obyvatelstva skutečně došlo (arg. slova „způsobí nebezpečí vážného znepokojení...“), ale postačuje vznik *nebezpečí* takového znepokojení.

9. Nad rámec uvedeného je třeba odmítnout i možnou úvahu o nezpůsobilém pokusu. O pokus nezpůsobilými prostředky by totiž v posuzovaném případě muselo jít tehdy, pokud by se písemný projev obviněného pod body b) a c) obžaloby, šířený za výše popsanych okolností na sociálních sítích, vůbec nemohl dostat k oslovenému okruhu uživatelů, což však v daném případě nenastalo. Stejně tak by nebylo možno uvažovat o pokusu nezpůsobilými prostředky v souvislosti s prvostupňovým soudem poukazovanou povahou příspěvků obviněného pod body b) a c) obžaloby. Ty sice spočívaly z části ve vyjádření osobního názoru obviněného na postup fakultní nemocnice ve spojení s uvozujícím stanoviskem (*myslím, já si myslím*), avšak pokračovaly zřejmým popisem zdraví poškozujícího až vražedného jednání poškozené nemocnice, tj. sdělením informace, jejíž pravdivost či nepravdivost lze objektivně ověřit. K tomu lze uvést, že hodnotící soudy obviněného nepředstavovaly rozhodující část nepravdivého obsahu zveřejněných příspěvků, (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2016 sp. zn. 7 Tdo 936/2016 k trestnému činu podle § 184 trestního zákoníku aj.).

10. Je možno dále připustit, že v rámci oslovené skupiny uživatelů by určité procento z nich při takové kvalitě zveřejněných příspěvků spatřovalo jejich původ pouze ve fantazii obviněného. Na straně druhé u takového počtu oslovených uživatelů nelze vyloučit, že nezanedbatelná část obyvatelstva dotčeného místa by i přesto mohla být těmito zprávami skutečně vážně a bezprostředně znepokojena. Není totiž možné přehlédnout, že se taková část veřejnosti měla možnost s těmito příspěvky obviněného seznamovat za zcela mimořádně vypjaté společenské atmosféry. Stalo se tak totiž za stavu bezprecedentního plošného ohrožení zdraví a životů obyvatel v souvislosti s prokázáním výskytu koronavirové nákazy, kterou byla společnost v té době výrazně poznamenána. Proto lze z hlediska dosaženého stadia trestného činu šíření poplašné zprávy ve smyslu § 357 trestního zákoníku spolehlivě uzavřít, že ohrožovací účinek šíření poplašných zpráv obviněného pod body b) a c) obžaloby nastal. Rozhodně tak není důvod k posouzení jednání obviněného jako pokusu tohoto trestného činu, tím spíše pokusu nezpůsobilého, resp. spáchaného nezpůsobilými prostředky.

11. Mimoto nelze souhlasit se závěrem odvolacího soudu, pokud s odkazem na § 2 odst. 1 trestního zákoníku o časové působnosti trestních zákonů aplikoval ve věci § 14 pandemického zákona, z něhož dovodil, že jednání obviněného nenaplnuje znaky okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby

¹ Srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 298 – 299.

podle § 357 odst. 4 písm. a) trestního zákoníku. K tomu je třeba zdůraznit, že aplikace § 14 pandemického zákona byla vázána na existenci stavu pandemické pohotovosti, který byl tímto právním předpisem stanoven na období od 27. 2. 2021 do 28. 2. 2022. Žalované skutky však měly být spáchány již v době od 3. 2. 2021 do 18. 2. 2021, tj. mimo vymezené období pandemické pohotovosti. Z toho vyplývá, že nebyla vůbec naplněna hypotéza uvedeného ustanovení spočívající ve spáchání trestného činu „v době stavu pandemické pohotovosti“. Již z tohoto důvodu nelze dovozovat, že by v daném případě aplikace okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 357 odst. 4 písm. a) trestního zákoníku byla vyloučena § 14 pandemického zákona, a pro uplatnění § 2 odst. 1 trestního zákoníku tedy nebyl důvod. Naopak je třeba zdůraznit, že obviněný spáchal čin uvedený v § 357 odst. 1 trestního zákoníku zjevně v době šíření koronavirového onemocnění COVID-19, tedy za jiné události vážně ohrožující život a zdraví lidí, přičemž intenzita tohoto ohrožení dokonce vedla vládu k vyhlášení nouzového stavu ve smyslu čl. 6 odst. 2 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

12. Ve smyslu východisek rozvedených v usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 110/2021 je zřejmé, že pro naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající ve spáchání činu za události vážně ohrožující zdraví nebo život lidí nepostačuje, že je trestný čin spáchán pouze v časové souvislosti s takovou událostí. Je tedy potřeba dovodit bližší věcnou souvislost s takovou událostí, resp. s opatřeními pro její zvládnutí. V případě jednání obviněného je ovšem tato souvislost zcela zjevná, neboť jím učiněné výroky měly mj. vyvolat znepokojení obyvatelstva v souvislosti s poskytováním zdravotní péče zaměřené na zvládnutí pandemie a očkováním proti koronaviru, tj. v souvislosti s činnostmi a prostředky, jejichž cílem bylo zamezit dalšímu šíření této nákazy.

13. Právě uvedená věcná souvislost jednání obviněného s opatřeními směřujícími ke zvládnutí pandemie by ostatně vylučovala i odvolacím soudem prosazovanou aplikaci § 14 pandemického zákona. Podle tohoto ustanovení totiž soud k uvedené okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby nebo okolnosti přitěžující *při posuzování trestného činu přihlédne pouze tehdy, pokud je trestným činem poškozen či ohrožen zájem společnosti na zvládnutí epidemie COVID-19*. Tak tomu ovšem v případě jednání obviněného bylo, z čehož vyplývá, že reálně nebylo nijak vyloučeno shledat v jednání obviněného naplnění znaku spáchání činu za jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí podle § 357 odst. 4 písm. a) trestního zákoníku.

14. Za tohoto stavu bylo namístě posoudit jednání obviněného pod body b) a c) obžaloby jako žalovaný zločin šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 1, 4 písm. a) trestního zákoníku a z tohoto důvodu lze vyloučit úvahy o použití zásady subsidiarity trestní represe podle pravidel plynoucích ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2012. Nelze totiž dovodit, že by jednání obviněného naplňující znaky *zločinu* bylo možno považovat za jednání nezávažné, jehož škodlivost nedosahuje obvyklé míry trestných činů obdobného druhu, jehož trestní postih by proto byl vyloučen ve smyslu § 12 odst. 2 trestního zákoníku.

15. Lze tak uzavřít, že jednáním pod body b) a c) obžaloby byly naplněny všechny zákonné znaky zločinu šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 1, 4 písm. a) trestního zákoníku. Soud prvního stupně tak jednání obviněného nesprávně právně posoudil, pokud dospěl k závěru, že se o takový zločin nejedná, a rozhodl o zproštění obviněného podle § 226 písm. b) trestního řádu, čímž své rozhodnutí zatížil vadou ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. Odvolací Krajský soud v Plzni pak uvedenou vadu neodstranil, třebaže k tomu

měl na podkladě odvolání státní zástupkyně vytvořen náležitý procesní prostor, ale toto odvolání nesprávně zamítl jako nedůvodné podle § 256 trestního řádu. Tím své rozhodnutí zatížil vadou ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu v jeho druhé alternativě.

S ohledem na popsané skutečnosti

navrhuji,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu:

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 10. 2022 č. j. 6 To 161/2022-392, a to v tom rozsahu, v jakém jím bylo zamítnuto odvolání státní zástupkyně proti zprošťujícímu výroku pod body b) a c) z rozsudku soudu prvního stupně, dále zrušil v rozsahu bodů b) a c) i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 8. 7. 2022 č. j. 10 T 19/2022-374, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené části rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Okresnímu soudu Plzeň-město, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, vyjadřuji i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Brno 12. prosince 2022

JUDr. Igor Stříž
nejvyšší státní zástupce